

Vapaaehtoistoiminnan digitaaliset osaamismerkit

VUOLLE
Setlementti

VARES
vapaaehtoistoiminta

Terveiset VARES - vapaaehtoistoiminnan resurssikeskuksesta

Vapaaehtoistoiminnan resurssikeskus VARES toimii verkostona, joka kokoaa vapaaehtoistointaa järjestäviä tahoja Pohjois-Pohjanmaan alueella. VARESta hallinnoi Vuolle Setlementti. Toiminnan tarkoitus on tukea ja kehittää laadukkaan vapaaehtoistoiminnan järjestämistä.

Yksi osa vapaaehtoistoiminnan onnistunutta koordinoitua on vapaaehtoisten kiittäminen. Vapaaehtoiset antavat aikansa ja osaamisensa hyvään tarkoitukseen monissa erilaisissa tehtävissä ilman rahallista palkkiota.

Tavallisia tapoja muistaa vapaaehtoisia ovat esimerkiksi kokoontumiskahvien ja virkistyspäivien järjestäminen.

Uusi tapa kiittää vapaaehtoisia heidän ajastaan ja tehtävissä oppimastaan on myöntää heille osaamismerkki. Tässä vihkossa tutustutaan erilaisiin osaamismerkkeihin ja niiden myöntämiseen. Opas on tarkoitettu erityisesti vapaaehtoistoiminnan koordinaattoreille ja muille toiminnan ohjaajille.

Osaamismerkit ovat suunnitelleet VARESin jäsenet. Vapaaehtoistoiminnan osaaja -merkin osaamisalueet on suunniteltu yhteistyössä: OK-Sivis, Vuolle Setlementti ry, HAMK, LAUREA ja Kansalaisareena ry. Merkkien ulkoasu on suunnitellut TaM, graafikko Mika Hautamäki.

Mikäli haluatte käyttää suunnittelemaamme osaamisalueiden kriteereitä, pyydämme teitä mainitsemaan tekijäluettelossanne Vapaaehtoistoiminnan verkosto VARES, Vuolle Setlementti ry.

Sisällysluettelo

- s. 3 Mitä digitaaliset osaamismerkkit ovat?
- s. 4 Kuinka osaamismerkkejä haetaan, myönnetään ja vastaanotetaan

- s. 5 Vapaaehtoistoiminnan peruskurssi -merkki
- s. 7 Vapaaehtoistoiminnan osaaja -merkki
- s. 9 Luottamushenkilö -merkki
- s. 11 Tukihenkilö -merkki
- s. 13 Ryhmänohjaaja -merkki
- s. 15 Kokenut ryhmänohjaaja -merkki

Mitä digitaaliset osaamismerkkit ovat?

Vapaaehtoistoiminnassa myönnetyt digitaaliset osaamismerkkit ovat nykyaikainen, sähköinen tapa tunnustaa, tunnistaa sekä esitellä vapaaehtoistoiminnan kautta hankittua osaamista.

Digitaaliset osaamismerkkit voi jakaa helposti esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, liittää ne omaan ansioluetteloon ja sähköiseen työhakemukseen. Osaamismerkkit tallentuvat Open Badge Passport -palveluun henkilökohtaisen käyttäjätunnuksen ja salasanan taakse.

Merkin myöntää Vuolle Settlementin hallinnoima vapaaehtoistoiminnan resurssikeskus VARES. Vapaaehtoisen osaamisen arvioi hänen taustaorganisaationsa vastuhenkilö.

Osaamismerkki koostuu kuvasta sekä siihen liitetystä metatiedosta, jonka avulla kerrotaan, mitä osaamista vapaaehtoiselle on kyseisessä tehtävässä karttunut.

Varesverkostoon kuuluvat jäsenet voivat myöntää seuraavia merkkejä:

1. Vapaaehtoistoiminnan peruskurssi
2. Vapaaehtoistoiminnan osaaja
3. Luottamushenkilö
4. Tukihenkilö
5. Ryhmänohjaaja
6. Kokenut ryhmänohjaaja.

Osaamismerkkejä voidaan hyödyntää työnhaussa, toisen organisaation vapaaehtoistehtäviin hakeutuessa tai osana opintoja. Jakamalla merkkejään vapaaehtoinen tuo konkreettisesti esille omaa osaamistaan sekä toiminnan tärkeyttä. Merkeillä tuotetaan myös iloa vapaaehtoiselle itselleen.

Kuinka osaamismerkkejä haetaan, myönnetään ja vastaanotetaan

Digitaalisen osaamismerkkin hakeminen

Vapaaehtoinen voi hakea osaamismerkkiä ottamalla yhteyttä koordinaattoriinsa tai taustaorganisaationsa vapaaehtoistoiminnasta vastaavaan henkilöön. Vapaaehtoinen ja koordinaattori sopivat ja pitävät haastattelun, jonka avulla koordinaattori tekee päätöksen merkin myöntämisestä.

Jokaiseen osaamismerkkiin on suunniteltu haastattelukysymykset, joiden avulla koordinaattori voi tutustua vapaaehtoisen osaamiseen. Kysymykset ja merkkien kriteerit löydät tästä vihkosta. Vapaaehtoiselle voi antaa mahdollisuuden tutustua haastattelukysymyksiin ennen haastattelua.

Osaamismerkkin myöntäminen

Haastattelun ja oman tietonsa perusteella koordinaattori suosittelee merkin myöntämistä vapaaehtoiselle. Hän voi myös harkita merkin myöntämisen lykkäämistä, kunnes vapaaehtoisen osaaminen vastaa merkin kriteerejä.

Koordinaattori lähettää merkin myöntämispyyntönsä vapaaehtoistoiminnan resurssikeskukselle vares@vuolleoulu.fi, jossa merkki myönnetään ja kirjaan vapaaehtoiselle.

Osaamismerkkin vastaanottaminen

Resurssikeskuksen työntekijä lähettää merkin saavalle vapaaehtoiselle sähköpostia, jossa kerrotaan toimintaohjeet merkin vastaanottamiseen. Merkin vastaanottamiseen voi jo valmiiksi tutustua www.varesverkosto.fi sivustolla otsikon Vapaaehtoisille alta.

VAPAAEHTOISTOIMINNAN PERUSKURSSI

Tämä merkki myönnetään kaikille VARES-verkoston järjestämän vapaaehtoistoiminnan peruskurssin suorittamisesta.

#peruskurssi #vapaaehtoistoiminta #Varesverkosto

Merkin saaja on suorittanut hyväksytysti vapaaehtoistoiminnan peruskurssin, 9 t (á 45 min). Kurssin järjestäjänä ja merkin myöntäjänä toimii Vuolle Setlementti ry:n hallinnoima Vapaaehtoistoiminnan resurssikeskus VARES.

Peruskurssin vastuukouluttajina toimivat resurssikeskuksen työntekijät. Verkoston jäsenet osallistuivat kurseille kouluttajakavereina ja vierailijoina. Kurssin sisältö on suunniteltu yhteistyönä Varesverkoston kehittämistiimissä.

Kurssilla vapaaehtoinen oppii etsimään itselleen ja omaan elämäntilanteeseensa sopivia tehtäviä vapaaehtoistoiminnan tehtävätarjottimesta. Erilaisten itsetuntemusta käsittelevien harjoitusten avulla vapaaehtoinen oppii tunnistamaan paremmin omat rajansa jaksamiseen ja motivoitumiseen.

Kurssin tavoite on innostaa uusia vapaaehtoisia ja ohjata heitä oman näköisen vapaaehtoistoiminnan pariin. Kurssi antaa hyvän kokonaiskuvan vapaaehtoistoiminnan kentästä Suomessa, erityisesti Varesverkoston toiminnasta. Varesverkoston jäsenet perehdyttävät kurssin jälkeen uudet vapaaehtoisensa ja yhteisestä sopimuksesta sitoutuvat noudattamaan laadukkaasti järjestetyn vapaaehtoistoiminnan ohjeita.

Kurssilla käsiteltiin seuraavia aiheita:

- Vapaaehtoistoiminnan monet kasvot
- Mitä vapaaehtoistoiminta on?
- Avoin kansalaistoiminta
- Varesverkoston avoimet tehtävät ja niiden vaativuus
- Varesverkoston jäsenten vastuu toiminnanjärjestäjänä
- Vapaaehtoisen rooli, oikeudet ja velvollisuudet
- Kohtaaminen vapaaehtoistoinnassa
- Vapaaehtoinen ja mahdolliset ongelmatilanteet

Vapaaehtoisen voimavarat

- Itsetuntemus: arvot, vahvuudet, asenteet
- Minä vapaaehtoisena: omat resurssit, kiinnostuksen kohteet ja motivaatio
- Hyvinvoiva vapaaehtoinen

OSAAMISALUEET

Yhteisö- ja vuorovaikutusosaaminen

Merkin saaja:

1. Ymmärtää oman toimintansa vaikutukset osana organisaatiotaan ja sen toimintaan liittyviä verkostoja.
2. Osaa luoda vapaaehtoisena vastaavuoisen, osallisuutta vahvistavan ja moninaisuutta arvostavan vuorovaikutussuhteen.

Toimijaosaaminen

Merkin saaja:

1. Osoittaa toiminnassaan tuntevansa vapaaehtoisuuteen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.
2. Ymmärtää roolinsa vapaaehtoisena ja toimii vapaaehtoistoiminnan arvojen ja periaatteiden mukaisesti.

3. Hahmottaa omat voimavaransa ja hyödyntää niitä vapaaehtoistehtävissään.
4. Tietää vapaaehtoistoiminnan tarjoamat toimintamahdollisuudet eri elämäntilanteissa.

Yhteiskuntaosaaminen

Merkin saaja:

1. Tuntee vapaan kansalaistoiminnan yhteiskunnallisen arvon ja merkityksen.
2. Ymmärtää vapaaehtoistoiminnan yhteiskuntaa rakentavan vaikutuksen eriarvoisuuden vähentämisen, yhteiskuntavastuun sekä solidaarisuuden kannalta.

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Kerro hieman toiminnastasi vapaaehtoisena.

Yhteisö- ja vuorovaikutusosaaminen

1. Mikä sinusta on parasta vapaaehtoistoiminnassa?
2. Mikä on sinun tehtäväsi oman organisaatiosi vapaaehtoisena?
3. Mikä sinusta on tärkeää toisen ihmisen kohtaamisessa?

Toimijaosaaminen

1. Kerro lyhyesti, millaisia velvollisuuksia ja oikeuksia vapaaehtoisella on?
2. Miten säätelet ja rajaat osallistumistasi vapaaehtoistehtäviin? Mitä huolehdit siitä, ettet ota liikaa vapaaehtoistehtäviä vastaan?

3. Onko sinulla kokonaiskäsitys, millaisiin tehtäviin voisit osallistua erilaisissa elämäntilanteissa? Kerro jokin esimerkki.

Yhteiskuntaosaaminen

1. Millaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia vapaaehtoistoiminnalla on?
2. Vapaaehtoistoiminnan sanotaan vähentävän ihmisten välistä eriarvoisuutta. Mitä mieltä sinä olet tästä? Miten tämä näkyy mielestäsi omassa tehtävässäsi?
3. Kuinka kauan olet toiminut vapaaehtoisena?

Luottamushenkilö toimii osana yhdistyksen hallitusta huolehtien yhteisön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Luottamushenkilö vastaa muun hallituksen kanssa yhteisön kirjanpidon ja varainhoidon valvonnasta.

Hallituksen jäsenen vastuu perustuu velvollisuuteen edistää huolellisesti toimien yhteisön etua. Vastuu sisältää yhteisöä koskevien lakien ja sääntöjen noudattamisen. Hallituksen jäsenten vastuu on pääsääntöisesti yhteisvastuullista. Hallituksen jäsenen vastuu on sekä siviili- että rikosoikeudellista.

OSAAMISALUEET

Merkin saaja on osoittanut toiminnallaan olevansa luotettava ja sitoutunut vapaaehtoistehvänsä luottamushenkilönä.

Tehtävän hallitseminen

Merkin saaja:

1. on tutustunut järjestöjen säännöstöön ja noudattaa yhdistyslain asettamia vaatimuksia tehtävässään.
2. hallitsee oman roolinsa luottamushenkilönä.
3. osaa tehdä päätöksiä, seurata päätösten toteutumista ja kantaa vastuunsa päätösten aiheuttamista muutoksista.
4. on toiminut luottamushenkilönä vähintään 2 vuotta.

Vuorovaikutustaidot

Merkin saaja:

1. hallitsee vuorovaikutustaidot ja viestii avoimesti.
2. toimii läpinäkyvästi ja jakaa tietoa toiminnan muille vapaaehtoisille.

Yhteistyötaidot

Merkin saaja:

1. osoittaa toiminnassaan, että hän luottaa toisiin jäseniin ja heidän osaamiseensa.
2. on sisäistänyt luottamushenkilön tehtävän edistää yhteisön etua.

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Kerro hieman taustaa, mikä sai sinut ryhtymään luottamushenkilöksi?

1. Mitä tehtäviisi kuuluu?
2. Oletko tutustunut järjestöjen säännöstöön ja ajankohtaiseen yhdistyslakiin?
3. Miten huomioit, että säännöt ja lakipykälät toteutuvat hallituksen tekemissä päätöksissä?
4. Mainitse jokin organisaatiosi hallituksen päätös, jossa olet ollut mukana?
5. Miten se vaikutti organisaatiosi tai jäsenen toimintaan?
6. Miltä tuntui olla vastuussa päätöksestä?
7. Kuinka kauan olet toiminut luottamushenkilönä?
8. Mitä kehittäisit tehtävässäsi?

Vuorovaikutustaidot

1. Miten huolehdit, että organisaatiosi jäsenet saavat tietoa hallituksen päätöksistä ja suunnitelmista?

Yhteistyötaidot

1. Kerro, miten huomioit muut jäsenet toimiessasi?
2. Mitä tarkoittaa että, luottamushenkilö ajaa yhteisön etua?
3. Miten huolehdit, että yhdistyksen hallitus toimii demokraattisesti?
4. Mitkä organisaatiosi arvot ja periaatteet ovat sinulle tärkeitä?

Tukihenkilö voi olla tehtävänimikkeeltään myös ystävä, avustaja, kaveri, jelppari, kummi, kanssakulkija, tutor tms. Tuen tarvitsija voi olla iältään lapsi, nuori, aikuinen tai ikään-tyvä. Tukihenkilön tehtävä on tukea ja kannustaa toista ihmistä tehtävänsä kuvan mukaisesti ja näin olla mukana vahvistamassa tuettavan hyvinvointia ja osallisuutta. Kasvotusten, verkossa tai puhelimitse annettava tuki voi olla yksilö- tai ryhmämuotoista.

OSAAMISALUEET

Tehtävän hallinta

Merkin saaja:

1. osaa rajata toimintansa keskittyen sovit-
tuun tekemiseen.
2. tunnistaa tuettavansa erityisen tuen
tarpeen.
3. kantaa vastuunsa ottaa huoli puheeksi
taustatahonsa ammattilaisen kanssa.
4. osaa hyödyntää taustayhteisönsä tukea
tehtävässä jaksamisessa ja kehitty-
misessä.

Vuorovaikutustaidot

Merkin saaja:

1. osaa arvostavan kohtaamisen taidot
2. osaa toimia
3. osaa toimia yhteistyössä taustayhtei-
sönsä kanssa.
4. osaa toimia itseohjautuvasti.

Sitoutuminen

Merkin saaja:

1. on osoittanut toiminnallaan olevansa
luotettava.
2. noudattaa taustaorganisaationsa arvoja
ja huolehtii vaitiolovelvollisuuden toteu-
tumisesta.

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Kerro hieman taustaa, mikä sai sinut
alun perin liittymään vapaaehtoisto-
mintaan?

1. Mikä sinusta on parasta vapaaeh-
toistoinnassa?
2. Mitä tehtäväsi tukihenkilönä
sisältää?
3. Miten toimit, jos tuettavasi
odottaa sinulta enemmän kuin se,
mihin olet sitoutunut?
4. Miten toimit, jos huomaat
tuettavasi tilanteessa muutoksia
heikompaan suuntaan?
5. Mikä motivoi sinua tehtävässäsi?
6. Miten huolehdit omasta jaksami-
sestasi?

Vuorovaikutustaidot

1. Mikä sinusta on tärkeintä toisen
ihmisen kohtaamisessa?
2. Miten huomioit organisaatiosi
periaatteet ja arvot tukihenkilönä?

Sitoutuminen

1. Millainen vapaaehtoinen on
luotettava?
2. Mitä vaitiolovelvollisuus merkitsee
sinulle? Miten huolehdit vaitio-
lovelvollisuuden toteutumisesta
tukihenkilönä?
3. Millainen on sitoutunut tukihen-
kilö?

OSAAMISALUEET

Suunnitteleminen

Merkin saaja:

1. osaa suunnitella ryhmän toimintaa ja sisältöä yhdessä toisen vapaaehtoisen ja ammattilaisen kanssa.

Ohjaaminen

Merkin saaja:

1. osaa suunnitella ryhmän toimintaa yhdessä taustatahonsa vastuuhenkilön kanssa.
2. osaa suunnitella ja toteuttaa toimintaa ryhmänjäseniä osallistavalla tavalla.
3. hallitsee erilaisia vuorovaikutustilanteita.
4. tuntee vastuunsa ammatillisen tuen hyödyntämisessä haastavien tilanteiden selvittämiseksi.

Sitoutuminen

Merkin saaja:

1. tuntee velvollisuutensa ja oikeutensa vapaaehtoisena.
2. noudattaa sopimustaan toimia ryhmän-ohjaajan tehtävässä sovitun ajan.

Kehittämistaidot

Merkin saaja:

1. osaa tehdä omia huomioita.
2. osaa käsitellä ryhmäläisten palautteita.
3. osaa kehittää ryhmän toimintaa palautteita huomioivaan suuntaan yhdessä taustaorganisaationsa vastuuhenkilön kanssa.
4. osaa raportoida ja tilastoida ohjaamansa ryhmän toiminnasta organisaationsa ohjeiden mukaisesti.

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Kerro hieman taustaa, mikä sai sinut alun perin ryhtymään ryhmänohjaajaksi?

1. Mikä sinusta on parasta ryhmän-ohjaajan tehtävässä?

Ohjaaminen

1. Miten suunnittelet ryhmän toimintaa?
2. Miten huomioit ryhmän jäsenten osallistumisen ryhmänne toiminnassa?
3. Oletko turvautunut organisaatiosi vastuuhenkilöön joko ryhmän jäsentä ja koko ryhmää koskevassa pulmatilanteessa?

Sitoutuminen

1. Mitkä ovat mielestäsi vapaaehtoisen keskeiset velvollisuudet? Entä oikeudet?
2. Kuinka kauan olet toiminut ryhmänohjaajana?

Kehittämistaidot

1. Miten kehität ryhmäsi toimintaa?
2. Mitkä ovat vahvuuksiasi ryhmänohjaajana? Missä koet olevasi hyvä?
3. Missä haluaisit kehittyä ryhmänohjaajana?
4. Miten toimit, jos saat negatiivista palautetta ryhmäläiseltäsi? Miten toimit, jos saat positiivista palautetta ryhmäläiseltäsi?
5. Mitä tietoja keräät organisaatiollesi ohjaamasi ryhmän toiminnasta?

OSAAMISALUEET

Suunnitteleminen

Merkin saaja:

1. osaa suunnitella ryhmän toimintaa itsenäisesti.
2. osaa suunnitella ja toteuttaa toimintaa ryhmänjäseniä osallistavalla tavalla.
3. kykenee suunnittelemaan toimintaa myönnetyn budjetin mukaisesti.

Ohjaaminen

Merkin saaja:

1. osaa organisoida ja ohjata toimintaa jakaen vastuuta ja tehtäviä ryhmän jäsenten kesken.
2. hallitsee erilaisia vuorovaikutustilanteita selvittäen haastavat tilanteet.

Sitoutuminen

Merkin saaja:

1. sitoutuu tehtäväänsä ja kantaa vastuun toiminnan onnistumisesta ja jatkumisesta.

2. osaaminen vastaa 3 vuoden ryhmän-ohjaajana toimimista.

Yhteistyötaidot

Merkin saaja:

1. osaa verkostoitua ryhmän toimintaa tukevien yhteistyötahojen kanssa.

Kehittämistaidot

Merkin saaja:

1. osaa kehittää ryhmän toimintaa itse-arvioinnin avulla.
2. osaa käsitellä ryhmäläisten palautteita ja kehittää ryhmän toimintaa palautteita huomioivaan suuntaan.
3. osaa raportoida ja tilastoida ohjaamansa ryhmän toiminnasta taustataholle.

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Kerro hieman taustaa, millaista ryhmää vedät ja mikä sai sinut alun perin ryhtymään ryhmänohjaajan tehtävään?

1. Mikä sinusta on parasta ryhmän-ohjaajan tehtävässä?
2. Mitkä vuorovaikutustilanteet koet haastavimmiksi? Kerro jokin esimerkki.
3. Miten olet hoitanut ne?
4. Mitkä ovat vahvuuksiasi ryhmän ohjaajana? Missä koet olevasi hyvä?

Sitoutuminen

1. Miten huolehdit ryhmäsi toiminnan onnistumisesta ja jatkumisesta?

2. Kuinka kauan olet toiminut ryhmän ohjaajana?

Yhteistyötaidot

1. Millaista yhteistyötä olet tehnyt ryhmän toimintaa tukevien toimijoiden, kuten muiden yhdistysten, kanssa?

Kehittämistaidot

1. Miten suunnittelet ryhmän toimintaa niin, että ryhmäläisten toiveet tulevat huomioituksi?
2. Liittykö ryhmänohjaajan tehtävääsi muita velvollisuuksia?

Hyödyllisiä verkko-osoitteita

VARES-verkoston kotisivut:
www.varesverkosto.fi

VARES-verkoston jäsenluettelo:
www.varesverkosto.fi/vareslaiset/vareksen-jasenet/

Vuolle Settlementin kotisivut:
www.vuolleoulu.fi

Open Badge Passport -palvelu:
www.openbadgefactory.com/

Badge Finland:
www.badgefinland.fi/

OK-Sivis:
www.ok-sivis.fi/

*Opin joka päivä jotain uutta
ihmisistä, maailmasta, itsestäni.
Olen avoin kaikelle
ja otan vastaan kaiken mitä saan.
Elämäni on rikasta.*

runotalo.fi

